

Честит празник, независима България!

21.9.2026 - | Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

На 22 септември 1908 г. във Велико Търново княз Фердинанд I и правителството на Александър Малинов провъзгласяват с Манифест независимостта на Княжество България. С този акт България отхвърля васалната си зависимост от Османската империя и става равнопоставен суверенен субект в международните отношения.

Но независимостта не започва на 22 септември 1908 г.

Тридесет години след Освобождението България вече има своя Конституция, институции, армия и развиваща се икономика. Търновската конституция от 1879 г. определя Княжеството като наследствена конституционна монархия с народно представителство, без да отбелязва в текста си васалната зависимост. Постепенно нарастващото реално самоуправление влиза във все по-голямо противоречие с формалния международен статут на страната.

През 1908 г. тази промяна се ускорява. Младотурската революция разклаща Османската империя, а стачката на служителите на Източните железници води до поемането на управлението на железопътните линии от българската държава. Един икономически и социален конфликт се превръща в държавен въпрос – част от последвалото уреждане на железниците е свързано и с финансовите отношения между България и Османската империя.

На този фон се развива сложна дипломатическа игра между България, Русия, Австро-Унгария и Османската империя. Австро-Унгария се подготвя да анексира Босна и Херцеговина и насърчава България да действа преди нея. Русия се противопоставя на това. На самия 22 септември шифрована телеграма на Димитър Станчов до Стефан Паприков предава предупреждението на руския външен министър Александър Изволски България да не обявява независимост, за да не попадне в „капана на Австрия“. България избира да не чака. Въпреки дипломатическия риск, актът е извършен.

А независимостта не приключва с Манифеста. През следващите месеци започват преговори за международното ѝ признаване и за уреждането на финансовите отношения. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ съхранява архивите, които ни разкриват не един ден, а цял исторически процес, в който политическата воля, икономическата самостоятелност и международната дипломация постепенно довеждат България до признаване на независимостта.

Днес, повече от век по-късно, тези документи ни напомнят, че държавността не е даденост, а наследство, което всяко поколение получава, за да го съхрани и развие. Историята ни е свидетелство за хора, които са поемали рискове, вземали са трудни решения и са отстоявали бъдещето на България. Да помним техните дела означава не просто да пазим миналото, а да разбираме по-добре своята отговорност към настоящето – лично, обществено, държавно.

Честит Ден на независимостта!

<https://www.nationallibrary.bg/www/2026/09/22/%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%B0-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F>